

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

תוכן

- א. פתיחה..... 2
- מלאכות חול המועד..... 2
- דאורייתא או דרבנן..... 2
- הכרעת הפוסקים..... 3
- מלאכות המותרות..... 3
- דבר האבד..... 3
- בצורך המועד..... 4
- פועל שאין לו מה יאכל..... 4
- בצרכי רבים..... 4
- מעשה הדיוט..... 4
- ב. משקין בית השלחין במועד..... 5
- ג. ובשביעית..... 6
- ד. אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון..... 7
- ה. ואין עושיין עוניות לגפנים ... ומתקנין את המקולקלות במועד..... 7
- ו. ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן..... 8
- ז. ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושיין כל צורכי הרבים ומציינין את הקברות..... 8
- ח. דפסידא אין הרווחה לא ואפילו במקום פסידא מיטרח נמי לא טרחינן..... 10
- ט. אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה..... 10
- י. המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת..... 11
- יא. זומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום נוטע ואחת משום קוצר..... 11
- יב. המנכש והמחפה לכלאים לוקה..... 12
- יג. המקיים..... 13
- יד. בשביעית בזמן הזה..... 13
- טו. ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים..... 13

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

דף ב.

א. פתיחה

מלאכות חול המועד

חולו של מועד למדנו מהכתובים (חגיגה יח.) שאסור¹ בעשיית מלאכה, ולא כל מלאכת עבודה אסורה בו כיום טוב, אלא יש מלאכות אסורות בו ויש מלאכות מותרות בו.

והגדרת מלאכה בחול המועד יש שכתבו² שכל מלאכה האסורה בשבת אסורה בחול המועד אם לא באחד מהאופנים המוזכרים להלן, ויש שכתבו³ שאין אסורה אלא מלאכה שדרכה לעשותה בטורח ושיהוי אבל מלאכה שמעיקרה אין בה משום טורח, אין בה איסור כלל.

ובדבר שיש בו טירחא גדולה⁴ ואינו בעינעא, גם אם אינו מלאכה כלל אם אינו לצורך המועד, אסרוהו חכמים כדי שיחוג וישמח ולא יזלזל במועד, ובדבר שבעשייתו יש בו טירחא גדולה לבו עצב מן הטורח ונראה כמבזה את המועדות.

דאורייתא או דרבנן

ואף על פי שלמדים אותו מן הכתובים, נחלקו בו ראשונים אם הוא מן התורה⁵:

יש סוברים⁶ שהאיסור הוא מן התורה, אלא שהתורה מסרה לחכמים שיאסרו מה שנראה להם ויתירו מה שנראה להם, וכל מלאכה שאסרו חכמים אסורה לנו מן התורה ואשר היתרו מותר לנו מן התורה,

¹ שו"ע ונו"כ תקל

² מועדים וזמנים ח"ד סי' רצ"ח וה"ז סי' קנ"ד, הגרמ"ש קליין שליט"א בהערה בס' הוהמ"כ פ"ב הערה ועיי"ש בשו"ת בצל החכמה ח"ה סי' צ"ה שכן משמע בשו"ת מבי"ט ח"א סי' ר"ג, שו"ת באר משה ח"ז סי' מ"ב, וכתבו שאין לאסור אלא במתכוין לעשות המלאכה האסורה, אבל בדבר שאינו מתכוין, או מלאכה שא"צ לגופה, אף שהוא פסיק רישיה שנעשית מלאכה, ובשבת אסרו הדבר, אין לאוסרה בחוה"מ (והיינו כשאין בה טירחא), ולכן, לשיטה זו, אין לאסור לכבות אש או אור חשמל וכדו' אפילו שלא לצורך כלל, וכן כל כיוצא בזה

³ חול המועד כהלכתו פ"ב הערה כ"ה מביא ששמע מפני הגרש"ז אויערבך זצ"ל שאין שום סברא לאסור הדלקת גפרור בעלמא

⁴ לבוש תקלה א ושם אסקר רק בפהרסיא, ועיי"ש במ"ב ב

⁵ עיין ביאור הלכה שם שהביא הדעות בזה.

⁶ תוס' חגיגה שם ד"ה חוש"מ בדעת רש"י מו"ק יא: ד"ה אלא, ע"פ הגמ' שם במועד דאיסור מלאכה דאורייתא, ובד' רשב"ם פסחים קיה. ד"ה כל המבזה, רמב"ן ע"ז כב., ריטב"א ריש מו"ק, ע"ש בארוכה, מרדכי ריש מו"ק בשם הר"א ממי"ן, וכונתו ליראים סי' דש בשם רבותיו, ועיי"ש שהוא עצמו מסתפק, מאירי שם בשם הרבה גאונים, טור או"ח תקלו בשם הרי"ף, עיי"ש בב"י ובבאור הלכה שם תקל שדייק כן גם בד' השאלות והאשכול והריצ"ג ושבלי הלקט ושכ"נ מהבה"ג וכ"נ משו"ת הרשב"א ח"א סי' תרצ ואו"ז הל' תפילין סי' תקפט והאגור ריש הל' חוה"מ, וכן דעת הב"י והרמ"א שם, עיי"ש במג"א ובאה"ג ובאור הגר"א

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

ויש חולקים וסוברים שמן התורה מותר בכל מלאכה בחול המועד, ואין איסורו אלא מדרבנן,⁷ ואף על פי שדרשוהו מן הכתובים, אינו אלא אסמכתא,

ויש מן הראשונים שהטיל פשרה בדבר, ופירש שעיקר חולו של מועד ודאי דבר תורה הוא,⁸ וכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינה דבר האבד אסורה מן התורה. אבל מלאכה שהיא לצורך המועד מותרת מן התורה בין במלאכת אומן בין במלאכת הדיוט, ואף על פי שאינה דבר האבד, וכן מלאכת דבר האבד מותרת מן התורה, אף על פי שאינה לצורך המועד ואפילו כשיש בה טירחה יתירה, אלא שחכמים אסרו קצת מלאכות אלו, שאסרו מלאכת אומן אפילו שהוא לצורך המועד, וכן טירחה יתירה אפילו שהוא דבר האבד, והפריזו ואסרו דברים אפילו במה שהתירה התורה משום משמרת למשמרתי, כמו שעשו בשאר גופי התורה.

הכרעת הפוסקים

והכרעת הפוסקים דעת מרן בשולחן ערוך שאיסורו מדרבנן,⁹ ודעת הרמ"א שאיסורו מן התורה¹⁰. ובאחרונים הכריעו שאיסורו דרבנן.¹¹

מלאכות המותרות

בחמשה אופנים מצינו היתר מלאכה בחול המועד: בדבר האבד; בצורך המועד; במעשה הדיוט; בצרכי רבים; בפועל שאין לו מה יאכל

דבר האבד – כל מלאכה שאם לא יעשה אותה במועד יהיה שם הפסד¹², עושים אותה ואפילו במעשה אומן, ואינו צריך שינוי, וזהו הנקרא דבר האבד. מכיון שאם ידאג על אבידתו והפסדו נמצא נמנע משמחת יו"ט. וכתבו ראשונים¹³ שכל דבר שבני אדם חושבים אותו להפסד,

⁷ תוס' מו"ק ימ. ד"ה ר' יוסי וחגיגה שם ד"ה חוש"מ וע"ז כב. ד"ה תיפוק, בשם ר"ת, וכ"כ הריב"ם בשם ריב"א, וכ"ד הרמב"ם פ"ז מיו"ט ה"א, עיי"ש במ"מ והגמ"י ובברכ"י סי' תקל, וכ"כ הסמ"ג לאוין הל' הוה"מ והריטב"א ריש מו"ק לדעת בה"ג (עי' באור סי' המצות לרס"ג להר"י פערלא שהכונה לבה"ג ד' רומי, אבל בה"ג שלפנינו אינן), וכ"ד הרא"ש והנמוקי"ה והמרדכי ושה"ג בשם ריא"ז והמאירי והשיטה לתר"י מפריש ריש מו"ק ותוס' רי"ד חגיגה שם ורבינו גרשום בכורות לד ב וארחות חיים הל' הוה"מ ותשב"ץ ח"ב סי' רי וטור שם.

⁸ רמב"ן בלקטות מו"ק, הובא בראשונים וריטב"א ערובין צו. ושכן הסכים הרשב"א בע"ז שם, (וברשב"א י – ש תשב"ו לא כ"כ, ועיי' מבוא לשיטת הקדמונים ע"ז עמ' יז, ועוד, שאינו לרשב"א אלא תוס' הרא"ש). ועיי' ב"ח ומנ"א סי' תקל ס"ק א בדעת הרמ"א בשו"ע שם שהכריעו כרמב"ן, ועיי"ש במחה"ש ולבו"ש. וכן מדברי הגר"א בביאורו משמע ג"כ שהוא מצדד לשיטה זו

⁹ כ"כ מג"א תקל אולם עיין בשד"חמע' הוה"מ שהביא פוסקים רבים שס"ל דדעת מרן שהוא דאורייתא. ועיין הוה"מ"כ פ"ב ו והערות שם

¹⁰ שם במג"א

¹¹ מחה"ש וכפ"ג בריש תקלו וט"ז תקמה י וש"ת בנימין זאב תז ושו"ת נוב"ק או"ה יב ועוד עיין חנה"מ"כ עמ' כז – ל

¹² שו"ע ונו"כ תקלו א

¹³ רמב"ן שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

וטורחים בו משום כך הוא דבר האבד שמותר מן התורה. לא התירו מלאכת דבר האבד אלא כשאין בה טירחה יתירה, אבל כשיש בה טירחה יתירה אסור. ועריך לעשותה בעינעא במקום שאפשר¹⁴.

בצורך המועד – כל מלאכה שהיא לצורך המועד¹⁵, ואפילו בספק צורך המועד¹⁶, שרק בעיניו קרוב שיהיה זה לצורך המועד, בין לצורך אוכל נפש או מכשיריו כגון השחזות הסכין¹⁷, ובין שלא לצורך אוכל נפש, מותרת במועד. וכל דבר שהוא לצורך אוכל נפש, או צרכי גופו, התירו לעשותו לצורך המועד אפילו בטורח גדול וכן התירו לעשותו כדרכו בלא שינוי, ואפילו במעשה אומן ואפילו בפרהסיא. אבל אין בו אוכל נפש ואינו אלא מכשיריו, התירו רק במעשה הדיוט.

פועל שאין לו מה יאכל – כל מלאכה¹⁸ שנועדה לספק לו ולבני ביתו צרכי החג כלחם בשר ויין וכדו' ובלעדיה לא יהיה לו מותר לו במועד. ואין חייב למכור כלי ביתו וכדומה כדי לחסוך ולא לעבוד, אולם אם יש לו סחורות למכור, חייב לעסוק במכירתם כדי להרויח, ולא לעבוד כפועל במלאכות האסורות. ומותר להזמין פועל שאין לו מה יאכל כדי שיעשה כל מלאכה שהוא, אפילו שאין לבעל הבית כל צורך במלאכה זו במועד, ועושה זאת רק כדי שירוויח הפועל, ומותר לפועל לעשות מלאכת אומן ובטירחא, אך צריך לעשות המלאכה בעינעא אם באפשרותו בכך.

בצרכי רבים – עושים כל צרכי הרבים במועד¹⁹, אפילו אינם לצורך המועד, כגון תיקון דרכים, תיקון מקוואות, תיקוני צנורות ניקוז וביוב ומים, תיקוני חשמל ומכשיריו שרבים משתמשים בהם לפי שצרכי רבים אינם נגמרים אלא בשעה שהם בטלים ומתחברים כולם ועושים, ואם לא יעשו במועד לא יעשו לעולם, והרי זה כדבר האבד, ומותר אפילו בטורח גדול, שכל צורך רבים דבר מצוה הוא, אלא שיש בזה חילוק, שאם הוא לצורך המועד מותר אפילו במעשה אומן בלא שינוי ואם הוא לצורך אחר המועד אינו מותר אלא במעשה הדיוט, או במעשה אומן בשינוי.

מעשה הדיוט – כל מלאכה א. שכל²⁰ אדם יודע לעשותה, ואינה מלאכה שעושים אומנים שעיסוקם בכך. ב. שאין המלאכה דורשת אימון ידיים ותשומת לב מיוחדת לאופן עשייתה ג. וגם

¹⁴ שו"ע תקלה ב ואם יכול לעשותה ע"י נכרי או ישראל בהינם או פועל שאין לו מה לאכול עליו לעשות כן –

סי' תקמ"ב מ"ב סק"ה ובביה"ל ד"ה דבר

¹⁵ שו"ע ונו"כ תקל"ג א

¹⁶ מ"ב תקל"ז א

¹⁷ שו"ע ונו"כ תקמ"ה

¹⁸ שו"ע ונו"כ תקמ"ב ב ומ"ב ז ה

¹⁹ שו"ע ונו"כ תקמ"ד א

²⁰ חוהמ"כ פ"ב מסעי' קמ"א והלאה בארוכה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

אין צריך ידע מקצועי כיצד לעשותה באופן הרצוי, הותרה במועד בחינם²¹, כשנעשית לצורך המועד או ספק לצורך המועד²². או לצורך מצוה²³, ואין בה טירחא גדולה ביותר²⁴, אך אם אין למלאכה שום מטרה לצורך המועד, אלא שמתענג מעצם עשיית המלאכה אין זה בגדר צורך המועד. לצורך מצוה ג"כ לא התירו אלא מלאכת הדיוט ויש בה צורך למועד, אך לצורך מצוה עוברת שהיא חובה על האדם מותר אפילו מעשה אומן.

ומאוד יש לזהר שלא להקל יותר ממה שהתירו חכמים שאחז"ל המבזה את המועדות כלומר שעושה בהן מלאכה כאלו עובד עכו"ם. גם חייב לכבד חוה"מ במאכל ובמשתה וכסות נקיה שלא ינהג בהן מנהג חול²⁵.

ב. משקין בית השלחין במועד

כבר נתבאר בפתיחה שדבר האבד, שאם לא יעשהו עכשיו יבא לידי הפסד, או שמצוי שיבא לידי הפסד²⁶, מותר לעשותו בחול המועד בלא שינוי, אך כל מה שאפשר להקל מטירחא המלאכה יעשה. ואם הדבר אצלו בספק אם יבא לידי הפסד, יעשהו ע"י נכרי ולא בעצמו²⁷.

ודבר האבד אינו אלא שעיקר הדבר נפסד אבל בשביל מעט תוספות קלוקל איננו נחשב דבר האבד וכגון נעליים שנקרעו אף על פי שיתקרעו יותר אם לא יתקן אסור²⁸.

וכן דבר שנפסד אך בידו לקנות אחר ואינו דבר יקר אין בו דין דבר האבד²⁹.

²¹ שו"ע ונו"כ תקמ"א א אך בשכר אסור. כמבואר במ"ב תקמ"א טז אם לא במה שנחשב דבר האבד. כגון כנגד שהוא קרוע ביותר ואם לא יתקנו יתקרע לגמרי על ידי לבישתו, והוא צריך לו במועד, דהוא בכלל דבר האבד, דזה מותר לתקן על ידי אחרים בשכר. שער הציון סימן תקמ"א ס"ק כה

²² מ"ב תקל"ז א

²³ שו"ע ונו"כ תקמ"ד א ולצורך מצוה עוברת מותר גם מעשה אומן עיין שו"ע ונו"כ תקמ"ה ג

²⁴ חוה"מ פ"ב סעי' ל"ו שכן מוכח מכמה ראשונים ובפמ"ג סי' תקמ"א א"א סק"ב

²⁵ מ"ב שם א

²⁶ מ"ב תקל"ז א שעיקר תלוי זה בדבר המצוי דהיינו אם החשש שיהיה דבר האבד אם לא יעשה בחוה"מ הוא מצוי מקלינן אפילו למאן דאית ליה דמלאכת חוה"מ עיקרו הוא מן התורה. ביאור הלכה שם ד"ה דבר האבד ²⁷ דספק דבר האבד לכאורה תלוי אם מלאכת חוה"מ בדבר שאינו אבד אסור מן התורה או מדרבנן ועיין בנ"א שהוכיח דדעת הב"י בסימן תקל"ט להחמיר בספק דבר האבד והיינו אפילו למאן דאית ליה דעיקר איסור מלאכת חוה"מ הוא מדרבנן. אח"כ מצאתי בהרב המגיד פ"ז מהלכות יום טוב דין ג' בשם הרמב"ן שמתיר ג"כ בספק דבר האבד אך צריך לעשותם בצנעא. ועיין בס"י תקל"ח ס"ב דאם א"א בצנעא מותר בפרהסיא. ביאור הלכה שם ד"ה דבר האבד

²⁸ מ"ב תקמ"א י

²⁹ שער הציון שם טז

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

ופועלים ישראלים יכולים ליטול שכר עבוד דבר האבד של מעסיקם, אף שיש להם מה לאכול ואצלם אין מלאכה זו דבר האבד.³⁰

ולפיכך שדה³¹ גינה מרשאה עציצים שבבית או בחוץ וכדומה הזקוקים להשקיה במערכת השקיה ואינם מסתפקים במי גשמים, והתחיל להשקותה קודם המועד, מותר להשקותה, וכ"ש אם משקה במערכת השקיה שאין צורך אלא לפתוח את הברז³², שביון שהתחיל להשקותה קודם לכן, אם לא ישקנה עכשיו יפסדו, והכל לפי תכונות הקרקע או סוג הצמחים שיש חשש שללא השקאה תפסד³³, ואם אינו יודע, לא ישער בדעתו אל יוועץ באנשי מקצוע³⁴. אבל אם לא התחיל³⁵, לא יפסד ע"י איחור איזה ימים, ואסור.

ושדה המתקיימת על מי גשמים שאין משקין אותה אלא להשביחה יותר, או גינות שלא ייגרם שום הפסד בדחיית ההשקיה, אסור להשקותה, אפילו אם אין שום טירחא אלא צריך רק לפתוח ברז³⁶.

ואם די בהשקיה אחת לשבוע יש להקפיד להשקות קודם יום טוב³⁷, וכך יוכלו להימנע מלהשקות כל ימי החג.

ג. ובשביעית

כל שדה³⁸ שמחמת תכונות הקרקע או מחמת סוג הצמחים יש חשש שללא השקאה תפסד השדה או ימות העץ מותר להשקותו. וגם אם הוא ספק שמא יפסדו מותר³⁹, אולם גם כאשר מותר להשקות לא ישקה יותר מן ההכרח⁴⁰.

³⁰ תקמב מ"ב נה

³¹ שו"ע ונו"כ תקלו א

³² חזו"א סי' קל"ד סק"ד, כה"ח סקי"ג

³³ חזו"א שם ד, וגדר הפסד תלוי לפי בצמח מה שמיועד למכירה ימדה לפי המכירה ומה שמיועד לגוי ימדה לפי מראיתו. עיין שש"כ סז הע' סד

³⁴ אנ"מ אבהע"ז ד מט

³⁵ מ"ב שם ג

³⁶ חזו"א או"ח קלד יג

³⁷ שו"ת באר משה ה"ז סי' ק"ז

³⁸ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א הלכה ח

³⁹ חזו"א שביעית סי' ט"ז סקי"ד ולמעשה לא התיר מרן להשקות רק המוכרה ע"פ מומחים. ציון ההלכה שם ס"ק קנו

⁴⁰ ע"י שבת הארץ (פ"א ה"ח אות ג') דעת הסוברים שיש למעט בכמות ההשקיה או במספר ההשקיות, אך יתכן שיש להקל בנתינת כמות גדולה יותר בזמן בו יש הכרח להשקות מדין ריבוי בשיעורין. ויש להעיר שבתוס' (גיטין ח' ע"ב ד"ה "אף על גב") כתבו שהתירו ריבוי בשיעורין ביום טוב משום שמחת יום טוב, ולפי"ז אין להקל בשמיטה (וצ"ע בחוה"מ). וע"י רש"י (מו"ק ו' ע"ב ד"ה "כדי שיצאו" ע"פ כת"י ומהדו' מקיצי נרדמים)

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

ירקות⁴¹ שנזרעו לפני ראש השנה והתחילו לעמוח לפני ר"ה שאין בהן משום ספיחין ואף כרוב וכיו"ב שיוצאין עלון חדשים, שמתרין משום ספיחין מותר להשקותן כדי שלא יתייבשו וימותו. ואף עשבי בושם וכיו"ב אף שהפסדן מועט מותר להשקותן

וכן כל גינות נוי ופרחים המתקיימים משנה לשנה מותר להשקותן ולעבדם כדי קיומם שלא יפסדו רוב העמחים או ימות האילן.

ד. אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון

מה שהתירו השקיה במועד אינו אלא באופן בו אין טרחה יתירה⁴², כגון מן המעיין, בין חדש⁴³ בין ישן, שהוא ממשיכו ומשקה, או על ידי צינור השקיה וכל שכן מערכת השקיה. אבל לא ידלה בדלי מן הבריכה מן המעיין⁴⁴ או ממי הגשמים מקובצים, וישקה, מפני שהוא טורח גדול, אפילו ערוגה אחת חציה גבוה וחציה נמוך אין דולים ממקום נמוך להשקות מקום גבוה.

אבל מותר להשקות מבריכה וכדומה בדבר האבד, על ידי משאבה כיון שאין בזה טירחה⁴⁵.

ה. ואין עושין עוגיות לגפנים... ומתקנין את המקולקלות במועד

אין עושים חריצים⁴⁶ סביב או בסמוך לגפנים כדי שיתמלאו מים, וכן תעלות מים עבור השקיית שאר עצים, מכיון שהוא טירחה יתירה ואפילו במקום הפסד. ואם היו החריצים עשויות ונתקלקלו, ועדיין ניכר החריץ מעט אפילו פחות מטפה, הרי זה מתקנן במועד. מכיון שאינו כל כך טירחה, אבל אסור להעמיקן או להרחיבן יותר מבראשונה. ואם נסתמו לגמרי אסור שהרי זה כחופר מחדש.

שכתב שהשקיה מותרת, וא"כ אין בה הנבלה. ועי' רמב"ם (פ"א ה"ח וה"י), ושבת הארץ (פ"א ה"ח אות ב'), ושור"ת המבי"ט ח"ב סי' ס"ד, וחזו"א סי' כ"א סק"ד, ומ"מ ראוי להחמיר לכתחילה.

⁴¹ דרך אמונה שם פ

⁴² שו"ע ונו"כ שם ב

⁴³ שהתחיל לנבוע מחדש וקמ"ל דלא חיישינן כיון שחדש הוא דלמא יפלו כותליו ואתי לתקן במועד א"נ דלמא אתי לאיתויי ממקום אחר והוי טרחה יתירה. מ"ב שם ה

⁴⁴ מ"ב שם ז

⁴⁵ חזו"א שם יד יא וקלה ד א

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם ה

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

ותעלה שהיתה חפורה פחות מטפח ונתקלקלה אין לתקן, אך אם היתה חפורה טפח ונתקלקלה מעמיקה עד ששה טפחים וכן מרחיבה עד ששה טפחים. וצריך לעמצם השיעור לא יותר ולא פחות שזהו שיעור אמת⁴⁷ המים שיעברו בה המים היטב, וכן ברוחב האמה דבעי ששה טפחים. ואפילו היתה אמה זו עמוקה יותר מששה טפחים קודם שנתקלקלה אינו רשאי לתקן בה עכשיו אלא עד ששה טפחים בלבד, היתה עמוקה טפחיים ויותר מעמיקה עד שבעה טפחים ותו לא⁴⁸.

ו. ומתקנין את קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן

בורות ומעיינות⁴⁹ של רבים שנפל לתוכם עפר ואבנים ונתקלקלו, מותר לתקנם ואפילו אין רבים צריכים להם עתה, כיון שאינו מעשה אומן. אבל לחפור להם בורות מחדש, שצריך לטוח יפה כדי להחזיק מימיה⁵⁰ והוא מעשה אומן, אם הרבים צריכים להם עתה, מותר אפילו אם כווננו מלאכתן במועד, ואפילו בפרהסיא ובטירחא יתירתה, ואם אין צריכים להם עתה, לא יעשו. אפילו לא כיונו מלאכתן במועד, וגם הוא בצנעא⁵¹.

מותר⁵² לעשות מעשה הדיוט מחוץ לעיר חריץ שיבואו המים על ידו מהנהר לעיר, כדי שישתו בהרוחה ואף שלא יגמר במועד, כיון שהוא צורך רבים. וגם בזה מותר אפילו אם כיון מלאכתו במועד, והיה טרחא יתירא, ופרהסיא.

ז. ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוזות המים

ועושין כל צורכי הרבים ומציינין את הקברות

כבר נתבאר בפתיחה שצרכי רבים מותר לעשות בחול המועד, אפילו כיונו מלאכתן במועד⁵³ וגם בפרהסיא ובטורח גדול. ומותר ליטול עליהם שכר⁵⁴, ואם הם צורך המועד אף מעשה אומן⁵⁵, לפיכך לתקן הדרכים אפילו שהוא מעשה אומן, ולהסיר מהם המכשולות, ולציין הקברות כדי שיזהרו מהם

⁴⁷ ונקרא אמה לפי שהוא רחב אמה ועמוק אמה. מ"ב שם כא

⁴⁸ מ"ב שם כה

⁴⁹ שו"ע ונו"כ תקמד ב

⁵⁰ מ"ב שם יא

⁵¹ מ"ב שם יג

⁵² מ"ב שם י

⁵³ והטעם שהתירו בכיון מלאכתו דכל צרכי רבים אינם נגמרים אלא בשעה שהם בטלים כולם, ומתחברים יחד ואם לא יעשו עכשיו, יתבטל הדבר. מ"ב שם א

⁵⁴ מפמ"ג משמע דבצרכי רבים לחוד ג"כ מותר ליטול שכר, ומעמו דהוא ג"כ כצורך מצוה דמיא. ביאור הלכה שם.

⁵⁵ מ"ב שם ב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

הכהנים, ולתקן את המקואות. ואפילו לבנותם לכתחלה מותר בחוה"מ אם המלאכה נגמרת בחוה"מ ותהיה צורך המועד⁵⁶.

וכן לתקן מרחץ לצורך רבים מותר אם יהיה צער אם לא ירחצו ואם יהיה מוכן במועד מותר אפילו מעשה אומן⁵⁷.

גם בנין מגורים המשותף לכמה דיירים נחשבים התיקונים הצריכים לעשות בו לצרכי רבים, כגון תיקון מעלית שנתקלקלה, או תיקון מערכת החשמל בחדר המדרגות וכדומה.

אולם דוקא צרכי רבים כאלו, שהם צריכים לגוף האדם, אבל שאר צרכי רבים ואפילו צרכי מצוה אסור לעשות מלאכת אומן⁵⁸ במועד, כגון בנין בית הכנסת שהוא מצוה, כדי להתפלל בו במועד בעשרה, ואפילו אין להם מקום אחר להתפלל בעשרה⁵⁹. אסור לעשות במועד, אפילו התחילו מכבר לבנותו וא"צ במועד אלא להשלימו, אסור מפני שהוא צריך מעשה אומן לזה. אולם על ידי נכרי מותר אם יגמר בחול המועד⁶⁰.

בימינו יש מקומות שבנין ביהכ"נ הרי הוא דבר האבד, משום שחוששים שאם ימתין עד אחר המועד יעכבו הרשויות מלבנותו. והכל לפי המקום והזמן, ואין לדיין אלא מה שעניו רואות⁶¹.

אם יש ממונה אחד שמופקד על ניהול צרכי הרבים ויש בידו לפעול בענייניהם בעצמו ללא אסיפת הציבור אסור לו לכונן מלאכת הרבים למועד⁶².

ולפיכך בנין שיש לו ועד בית או מנהל הממונה על התיקונים בבנין, למרות שהתיקון הינו צורך רבים, אסור לתקן אלא אם לא כיוונו מלאכתו למועד, וכגון שהקלקול קרה במועד או אף לפני המועד אלא שמחמת אונס או שכחה לא תיקונוהו לפני המועד או באופן שהטכנאים לא התפנו ממלאכתם להגיע לתקן עד המועד.

נהגו לסדר צרכי רבים בחול המועד למנות גבאים ופרנסים. ואם צריך לכתוב בענין זה לא יכתוב כתב אשורית, דבכתב אשורי שהוא מעשה אומן הלא לא הותר צרכי רבים, כ"א כשהוא לצורך הגוף⁶³.

⁵⁶ מ"ב שם ד

⁵⁷ מ"ב שם ה

⁵⁸ דמעלת המצוה לא מהני להתיר בשביל זה מלאכת אומן אף כשצריך לה במועד ומעשה הדיוט מותר לצורך

המועד אף כשאין בה מצוה. מ"ב שם ה

⁵⁹ מ"ב שם ו

⁶⁰ שער הציון שם ס"ק י

⁶¹ מ"ב שם ו

⁶² שהרי מה שהתירו לכונן מלאכתו, מכיון שאם לא יתבטל הדבר כיון שקשה לאסוף את הציבור יחד אך

מכיון שבידו לפעול לבדו, אם כן אין טעם להתיר. מ"ב שם א

⁶³ מ"ב שם ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

ביטול תורה דרבים נחשב צרכי רבים⁶⁴, לפיכך במקום בו אם יעכבו את תיקוני בית הכנסת עד לאחר המועד, לא יוכלו ללמוד בו יש להקל, וכן בתלמודי תורה ושיבות שאם לא יעסקו בתיקוני בדק הבית תתמשך המלאכה עד לתחילת הזמן ויתבטלו מלימודים, מותר להתעסק בזה בחוזה"מ, ונכון לעשות המלאכה ע"י פועל שאין לו מה לאכול ובעינעא שיסגרו דלתו המוסד. ואם אפשר בקל למצוא גויים שיעבדו יש לעשות על ידם⁶⁵.

ח. דפסידא אין הרווחה לא ואפילו במקום פסידא מיטרה נמי לא טרחינן

למרות שהותר דבר האבד החול המועד זהו דוקא במקום הפסד, אך מניעת ריוח⁶⁶ אינה בכלל דבר האבד, כגון למכור סחורה שניתן למכרה לאחר ההג בלי להפסיד את הקרן, וכן ללקט פירות בכדי לכובשם⁶⁷, אא"כ מדובר במסחר שעשוי להכניס רווחים גדולים שאינם שכיחים, ויבואר בעזה"ת להלן דף י:.

וכן לא הותר דבר האבד במקום בו המלאכה כרוכה בטירחא יתירה, וכגון מה שנתבאר לעיל לשאוב מים מבריכה או מעיין בדליים, בכדי להשקות השדה⁶⁸. אולם במקום בו יש הפסד גדול⁶⁹ הותרה גם טירחא מרובה כמבואר להלן דף יא:.

ט. אין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה

י"א 71 ששדה שהיתה לחה ועתה נתייבשה אפילו לא התחיל להשקותה קודם המועד מותר להשקותה, וי"א 72 ששדה שהתייבשה אין להשקותה ולא הותר אלא שדה דלחה שאין טרחא כל כך בהשקייתה.

דף ב:

⁶⁴ כה"ח סק"י בשם לב חיים ח"ב סי' קנ"ח כשם שהתירו לכתוב חידו"ת שלא ישכחם ויצטרך ללמוד שוב אחר המועד (סי' תקמ"ה סקמ"ז)

⁶⁵ שצרכי מצוה הותר עשייתם במועד ע"י נכרי כמבואר בסי' תקמ"ג מ"ב סק"א, וע"ע שש"כ פס"ח סעי' ל"ה.

⁶⁶ שו"ע ונו"כ תקל"ט ד ומ"ב טו

⁶⁷ עיין ביאור הלכה תקל"ג ד"ה אסור

⁶⁸ שו"ע ונו"כ תקל"ז ב

⁶⁹ והכל לפי המקום ולפי הזמן ואין לדין אלא מה שענינו ראות כמבואר במאמ"ר תקמ"ד א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ תקל"ח א ומ"ב שם ז

⁷¹ שיטת רש"י בביאור הלכה תקל"ז א ד"ה שכיון ובשער הציון שם כה, ולחזו"א קל"ד ה ו זהו שיטת הרמב"ם

⁷² שיטת הרמב"ם בביאור הלכה ובשער הציון שם שם.

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

י. המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת

המשקה צמחין⁷³ ואילנות בשבת הרי זה תולדת זורע⁷⁴ וחייב בכל שהוא⁷⁵, ואפי' אין כוונתו לכך, כגון השופך מים ע"ג זרעים וכוונתו רק ליטול ידיו, כיון שהוא פסיק רישיה ובודאי יצמיח. ולכן אם הוא בגינה שלו או בגינת אזהבו שנוח לו שע"י השקיה זו יוסיף בצמיחת הצמחים, חייב משם זורע⁷⁶. ובגינה של חברו, אע"ג שלא איכפת לו, עכ"פ אסור⁷⁷. ולכן יש להחמיר שלא לאכול בגינתו⁷⁸ בשבת אם משתמש שם במשקין, כיון שבקושי יש לזוהר בזה.

יא. זומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום נוטע ואחת משום קוצר

⁷³ רמב"ם פ"ח שם וש"ע ונו"כ או"ח שלו ג

⁷⁴ וחייב גם משום חורש שמרפאי הקרקע ע"י הלחלות. מ"ב שלו ס"ק כו. ועיין בשער הציון שם ס"ק יח שהביא מאור זרוע שדעתו בהרמב"ם דאינו חייב רק משום זורע וכתב שם וז"ל "דלפ"ז בקרקע שאינה זרועה אף שעומדת להרישה מותר להטיל בה מים אכן דעת הסמ"ג והגה"מ כמסקנת אביי וכן משמע ג"כ דעת הרוקח שהעתיק לדין זה במלאכת חורש ובמלאכת זורע וכן משמע ג"כ דעת הגר"א בביאורו ולפ"ז יש לזוהר גם בקרקע שאינה זרועה אם רק עומדת להרישה"

⁷⁵ ולפי המבואר בב"ב כז ע"ב תוד"ה חטה ששיעור יניקה הוא עד מ"ז או כ"ה אמה לכאורה יש בהשקה משום זורע עד כ"ה אמה אך מכיון שאין רגילים להשקות מרחוק אפשר שאפילו במתכוין ליכא איסור תורה (שמירת שבת כהלכתה פכ"ו הערה יד בשם הגרשו"א זצ"ל)

⁷⁶ אמנם עיין בחת"ס בהגהותיו של שו"ע או"ח (סימן רנב, מג"א ס"ק כ) שאין בזה איסור מן התורה, שמן התורה אינו חייב אלא דוקא במשקה ממש לזרעים וכלשון רש"י בסוגיין שזרק מים בעיקרי הזרעים, אבל למלאות נגרי הגן מים ליכא לא חורש ולא זורע, ועיין בדעת תורה סי' שלו סעי' ג שדעתו שאפילו תוך ג' מרחקים לזרעים אין בו זריעה דאורייתא אם אינו כנגדם ממש ויעיין בספר אנלי טל מלאכת טוחן אות ה ובאבני נזר סימן קמז ועיין בשו"ת הר צבי רו"ח סי' קלג שהביא שבספר אבני נזר סימן קמז הקשה על דין משקה לזרעים דחייב משום זורע הרי מוכח דהגדלת כח הצמיחה חייב משום זורע אעפ"י שגדל בלאו הכי. והורדת עציץ נקוב מיתדות לקרקע בשבת פא ע"ב דעת רש"י ותוס' שם שאינו נוטע מדאורייתא ותירץ דשאני משקה לזרעים דבאמת ה' במשכן אלא דלא השיבי ויש להם דין מלאכה. משא"כ הורדת עציץ נקוב מגבוה לארץ דלא ה' במשכן, הוספת יניקה לא משווא ליה מלאכה.

⁷⁷ ודעת הערוך שמותר דפסיק רישא דלא ניהא ליה מותר אמנם רוב הפוסקים פליגי על הערוך (מ"ב שם ס"ק (ז)

⁷⁸ אבל בגינת חברו משמע ממ"ב ס"ק ל שאין לאסור וטעמא כיון שהוי פס"ק דלא ניהא ליה א"כ אף פעם לא יבוא לאיסור תורה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

כוונת הזורע להצמיח⁷⁹. ולכן כל דבר שכוונתו להצמיח, הוא תולדה של זורע וחייב כליו בשבת, לפיכך⁸⁰ הזומר את האילן בשבת כדי שיצמח כלומר שחותך ענפים מן האילן כדי שיגדל יותר ויתעבה, אם אין צריך לעצים שחתך מהעץ, חייב משום זורע, שהרי כוונתו להצמיח. ואם צריך גם כן לעצים, חייב אף משום קוצר⁸¹.

יב. המנכש והמחפה לכלאים לוקה

הזורע שני⁸² מיני זרעים או שני מיני ירקות לוקה וכן כל מיני זרעונים וכן ירק עם זרע או תבואה וקטנית כאחד בארץ ישראל⁸³, לוקה. שנאמר (ויקרא יט פסוק יט) שֶׁדָּד לֹא תִזְרַע פְּלִאִים. ומשנתן את הזרע באדמה אף על פי שלא חיפה בעפר חייב⁸⁴.

ואחד הזורע⁸⁵ או המנכש כלומר שתולש עשבים רעים מתוך הטובים, כדי שע"ז יגדלו הטובים יותר טוב דהוי תולדה דזריעה. או המחפה. שמכסה את הזרעים בעפר כגון שהיתה חטה אחת ושעורה אחת, או פול אחד ועדשה אחת, מונחין על הארץ וחיפה אותן בעפר בין בידו בין ברגלו, ואפילו דרך הילוכו בין בכלי הרי זה לוקה. ואפי' השרישו כבר, כיון שע"י החיפוי גורם שיצמחו יותר טוב, וכ"ש אם עדיין לא השרישו אף על גב שבלא החיפוי ג"כ היו משרישיין, חייב. וכן משקה מים וכל תולדה דזריעה הגורם להצמיח הזרעים חייב.

⁷⁹ חיי אדם כלל יא סעי' א

⁸⁰ כך היא דעת רש"י שבת ענ: ד"ה זומר חייב וז"ל "משום תולדת נוטע, דלצמוחי עביד" וכן משמע קצת שם בתורה משום זורע ועיי"ש בריטב"א ד"ה אימא שהביא מחלוקת בזה. והרמב"ם שם הפ"ז ובפ"ח ס"ל דהזומר הרי הוא בכלל אב הזורע וכ"כ במ"מ שם פ"ח ועיי' בשפת אמת שם ד"ה זומר שכתב "נראה לפרש דדוקא אם צריך לזמור חייב משום נוטע וכו' והא דלא אמר בהדיא וצריך לזמור משום דסתם זומר כך היא שמתקן האילן, וכן משמע מרש"י שפי' זומר להצמיח הגפן משמע דאי לאו הכי לא מחייב משום נוטע" ועיי' מאירי שם דמשמע נמי שסתם זומר הוא לצמח ועיי' שביתת השבת זורע סעי' ט שכתב יראה שחייב "היינו דוקא בידע שמצמיח עי"ז ואף שלא התכוין הוי פס"ר אבל בלא ידע אין אליו חיוב הטאת אלא רק איסור" ועיי' בבאר רחובות ס"ק ו שהביא דיוק מהמאירי הנ"ל ומדברי הרמב"ם שכתב הזומר את האילן כדי שיצמח שמשמע שאינו חייב אלא בכונת זריעה

⁸¹ אבל בחותך עשבים ושאר ירקות מן המחובר כדי שהנשאר יגדלו יותר טוב, אע"פ שאינו צריך למה שחותך אלא משליכם, אעפ"כ חייב שתיים. (חיי אדם שם ועיי' נשמת אדם)

⁸² רמב"ם הלכות כלאים פרק א הלכה א ב

⁸³ דרך אמונה שם ב

⁸⁴ הזו"א שביעית סי' י"ח סק"ב

⁸⁵ דרך אמונה שם ה – ט

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מועד קטן

ודוקא כשמנכש אחר שזרוע שם כלאים, אבל לפני שזרע אין חייב בכלאים אף שמכין המקום כדי לזרוע שם, וכן החורש את השדה כדי לזרוע שם כלאים אין חייב.

יג. המקיים

אם אחר זרע או שנזרע מאליו וראהו הבעלים, אסור לאדם⁸⁶ מדרבנן לקיים כלאי זרעים בשדהו אלא עוקרן, או עושה ביניהן גדר או צורת הפתח, ואם קיימן אינו לוקה, ומה שגדל כבר אין נאסר, דכלאי זרעים אין נאסרין באכילה.

יד. בשביעית בזמן הזה

י"א⁸⁷ שהשמיטה בזמן הזה היא מן התורה, ויש מי שסובר שאין חובת שמיטה בזה"ז כלל⁸⁸, אולם רוב הפוסקים⁸⁹ סוברים שבזמן הזה שאין היובל נוהג אין השמיטה נוהגת אלא מדרבנן⁹⁰, וכן עיקר להלכה⁹¹. ונפקא מינה להקל בספיקות שספק דרבנן לקולא.

טו. ובזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים

⁸⁶ רמב"ם שם הלכה ג ודרך אמונה שם. וש"ע ונו"כ יו"ד רצו ב
⁸⁷ כדעת חכמים שאף שאין היובל נוהג, השמיטה נוהגת מן התורה. והיא דעת התוס', הרא"ש שם ובפסקיו יומא פ"ח סי' י"ד, והאור זרוע בשם הריצב"א ח"ד סו"ס של"ב, והרמב"ן בספר הזכות גיטין דף ל"ו ע"א, והחרדים פרק נ"ד, והרדב"ז שמיטה ויובל פ"ד הכ"ט ועוד.
⁸⁸ ספר התרומות שער מ"ה סי' ד' בשם הרז"ה, שו"ת הרשב"ש סי' רנ"ח בשם בה"ג, העיטור שם בשם הגאונים, נמוקי יוסף גיטין ל"ו ע"ב, המאירי שם ובמו"ק שם, ועיין לרמ"א חו"מ סי' ס"ז סעי' א' שהביא דעה זו.
⁸⁹ וגם על פי הסוד שביעית בזה"ז היא מדבריהם. מאמר מרדכי – שביעית פסקי הלכות סימן ב אות ג
⁹⁰ כדעת רבי שאין היובל נוהג כי אין רוב עם ישראל עליה ולכן חובת השמיטה היא מדרבנן, והם רש"י בניטין ל"ו ע"ב ובסנהדרין כ"ו ע"א ד"ה "פוקן", תוס' בערכין ל"ב ע"ב ד"ה "מנו", הרשב"א בחי' ליבמות פ"ב ע"ב ובניטין ל"ו ע"ב ובשו"ת ח"ג סי' ל"ב, הריטב"א בחי' לגיטין שם, החינוך מצוה פ"ד, תע"ז, סמ"ג עשין קמ"ח, סמ"ק מצוה רנ"ט, יראים סי' קפ"ו וסי' רע"ח, יד רמ"ה סנהדרין כ"ו ע"א, הר"ן גיטין שם, התרומות שער מ"ה, טור יו"ד סי' של"א, שו"ת הרשב"ש סי' רנ"ח, שו"ת התשב"ץ ח"ג סי' ר"א – ר"ב, כפתור ופרח פרק מ"ז, וכד' הרמב"ם נחלקו אם הוא סובר ששמיטה בזמן הזה היא מן התורה או מדרבנן, והגאון ר' יהודה צדקה וצ"ל בספרו קול יהודה שיעור כ' מהרמב"ם בהל' מלכים פ"א ה"א שכתב כי בזמן המשיח יחזרו לעשות שמיטין ויובלות מן התורה, אי"כ מוכח שבזמן הזה השמיטה מדרבנן.
⁹¹ בית יוסף יורה דעה ריש סימן של"א ד"ה "ובשביעית", ארץ חיים סתהון יורה דעה סימן של"א, שו"ת רב פעלים חלק א' סוד ישרים סימן ו', פאת השולחן סי' כ"ג בית ישראל אות כ"ג, חו"א שביעית סי' ג' אות ז' – ח', ועוד. ועיין בשו"ת אבקת רובל סימן כ"ד ששביעית בזה"ז היא מדבריהם. וא"כ מוכח בראיות ברורות שכן היא שיטת רוב הראשונים, ומרן הב"ח תפס בשיטה זו.

הלכות הדרף היומי

מסכת מועד קטן

אין שמיטת כספים⁹² נוהגת מן התורה, אלא בזמן שהיובל נוהג כלומר בזמן שכל יושביה עליה⁹³. שיש שם שמיטת קרקע, שהרי ישוב הקרקע לבעליו בלא כסף⁹⁴, ודבר זה קבלה הוא, אמרו חכמים בזמן שאתה משמיט קרקע אתה משמיט כספים בכל מקום בין בארץ בין בחוצה לארץ, ובזמן שאין שם שמיטת קרקע אין אתה משמיט כספים בשביעית אפילו בארץ.

⁹² רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ט הלכה ב ודרך אמונה שם וכך פסק מרן בשו"ע (ח"מ סי' ס"ז ס"א), ששביעית משמטת מדרבנן בזמן הזה, וז"ל: "אין שמיטת כספים נוהגת מן התורה אלא בזמן שהיובל נוהג, ומדברי סופרים שתהא שמיטת כספים נוהגת בזמן הזה בכל מקום. וברמ"א שם שכן הוא הסכמת הפוסקים ⁹³ ולפי"ז גם בזמן בית שני לא נהג אלא מדרבנן כמש"כ במנ"ח מצוה פ"ד סק"ב ומצוה ש"ל סק"ג וכ' שכן נראה מהחינוך. אולם דעת ר"ת בתוס גיטין לו. דבבית שני נהג מה"ת

⁹⁴ דעת רבנו דמה שאמרו בזמן שאתה משמט קרקע הכונה יובל שאז משמיט הקרקע וחוזר לבעליו בלא כסף וזה דומיא דשמיטת כספים שהחוב חוזר והרבה ראשונים מפרשים בזמן שאתה משמט קרקע היינו השמטת קרקע בשביעית דקדושה ראשונה לא קידשה לעתיד לבא ובטל שמיטת קרקע ואמרי' דגם שמיטת כספים בטל אף שהוא חובת הגוף. ויש ראשונים שפסקו דשביעית ושמיטת כספים בזה"ז מה"ת אבל הרבה ראשונים דעתם כרבנו דבזה"ז רק מדרבנן. בעל העיטור מובא ככו"פ פמ"ט ובר"י קורקוס כאן (הם כתבו דדעת עיטור שהוא דאורייתא אמנם במסקנת העיטור נראה שהוא דרבנן) וכ"ד הרמב"ן כמש"כ בחזו"א שביעית סי' ג' סק"ח וכ' שבדעת הראב"ד יש סתירות בזה. ואפשר לסמוך על דעה זו כמש"כ חזו"א שם בשם הרשב"א והמניד משנה ואף על גב שכי' בסי' כ' סק"ז (בד"ה וכן הטור) שאין הדבר מוכרע מ"מ בכמה מקומות סמך להקל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>